

STORTINGET

Innst. 368 S

(2017–2018)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Prop. 80 S (2017–2018)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Utbygging og drift av Johan Castberg-feltet med status for olje- og gassvirksomheten

---

Til Stortinget

Sammendrag

Olje- og energidepartementet viser i proposisjonen til at petroleumsvirksomheten er vår største næring når det gjelder ringvirkninger, verdiskaping og inntekter til staten. I 2017 bidro olje og gass med 168 mrd. kroner til statskassen, eller over 30 000 kroner per innbygger. Om lag syv pst. av samlet sysselsetting, eller i underkant av 200 000 personer, var tilknyttet petroleumsnæringen i 2016.

Om lag halvparten av de totale petroleumsressursene på norsk sokkel er produsert. Av de gjenværende ressursene er nærmere 44 pst. anslått å ligge i eksisterende felt, drøyt ni pst. i ikke-besluttede funn, mens om lag 47 pst. gjenstår å finne.

Ved årsskiftet 2017/2018 var det 85 produserende felt på norsk sokkel, 66 i Nordsjøen, 17 i Norskehavet og to i Barentshavet. I 2017 ble det fattet investeringsbeslutning og sendt inn plan for utbygging og drift for ti felt, som har en samlet investering på over 120 mrd. kroner. De ti utbyggingene er samlet anslått å gi grunnlag for nesten 110 000 årsverk i Norge fordelt over flere år. Det er forventet investeringsbeslutning på flere nye utbyggingsprosjekter også i 2018 og 2019. De tre største prosjektene som har planlagt investeringsbeslutning i 2018, har alene et samlet investeringsanslag på om lag 70 mrd. kroner.

Status for petroleumsvirksomheten

Oljeproduksjonen på norsk sokkel har falt med 42 pst. siden toppåret 2001, og norsk oljeproduksjon utgjør nå om lag 2,1 pst. av verdens oljeproduksjon. Denne andelen er i en langsiktig, nedadgående trend, men kan øke kortsiktig når nye store felt, som Sverdrup-feltet, kommer i produksjon.

Norge er den nest største leverandøren av gass i det europeiske markedet. Norsk gass dekker i dag rundt en fjerdedel av gassforbruket i Europa. Norsk gassproduksjon ventes å holde seg på om lag dagens nivå de neste årene. Siden gasseksporten startet på 70-tallet, er drøyt en tredel av forventede utvinnbare ressurser produsert. Eksporten har økt særlig kraftig siden 90-tallet, og er nå på et platånivå som ambisjonen er å holde over tid.

Utfordringen for energipolitikken i ulike land fremover vil være å oppnå en fortsatt positiv velstandsutvikling samtidig som forpliktelser i Parisavtalen og andre miljøavtaler overholdes. Viktige mål i energipolitikken er å bidra til å holde kostnadene ved energiforsyningen nede, fremme energieffektivisering, sikre at energi er tilgjengelig for brukerne når de trenger den, unngå lokale miljøproblemer og sørge for at klimagassutslippene fra energibruk reduseres.

Det vil være et økt behov for import av gass til Europa framover. Norske felt sin nærhet til markedet, lave transportkostnader og et integrert og fleksibelt transportsystem med adgang for alle produsenter på like vilkår og til lave enhetskostnader gjør disse meget konkurransedyktige i det europeiske markedet, herunder mot importert LNG. Norske gassressurser, særlig de som kan utnytte den etablerte transportinfrastrukturen, vil derfor ikke være markedsbegrenset i realistiske scenarier for utvikling av gassmarkedet.

Mesteparten av petroleumsproduksjonen på norsk sokkel eksporteres, og verdiene står for om lag 40 pst. av total norsk eksport og nær halvparten av norsk vareeksport. Næringen har siden 2002 gitt staten en netto kontantstrøm på over 5 000 mrd. i dagens kroneverdi. I 2017 utgjorde statens nettokontantstrøm fra petroleumsvirksomheten 168 mrd. kroner.

Hovedvirkemidlene i klimapolitikken på norsk sokkel er økonomiske, det ble i 1991 innført en CO₂-avgift på norsk sokkel. Virksomheten har i dag kvoteplikt under det europeiske kvotesystemet for klimagasser (ETS) i tillegg til CO₂-avgift. Avgiftssatsen er høy og kommer på toppen av kvoteplikten. Sammen gir disse økonomiske virkemidlene oljeselskapene kontinuerlig en økonomisk egeninteresse av å gjennomføre alle utslippsreducerende tiltak som har et rimelig kostnadsnivå. Den samlede utslippskostnaden for norsk sokkel er nå over 500 kroner per tonn CO₂. Dette er vesentlig høyere enn for annen industri.

Departementet viser til at siden norske utslipp per produsert enhet er vesentlig lavere enn gjennomsnittet for andre land, vil globale utslipp fra produksjonsleddet øke hvis norsk petroleumsproduksjon erstattes med produksjon fra disse landene. I tillegg er CO₂-utslipp fra norsk petroleumsvirksomhet omfattet av det europeiske kvotesystemet, slik at utslipperne betaler for utslippene sine, og det medfører færre kvoter tilgjengelig andre steder i Europa. I et slikt kvotesystem kan utslippene reduseres kun gjennom å redusere kvotemengden tilgjengelig i markedet. Svært lite av verdens øvrige petroleumsproduksjon er omfattet av tilsvarende ordninger.

Aktivitetsnivået på norsk sokkel er høyt både i absolute tall og i historisk perspektiv, selv om investeringene er vesentlig lavere nå enn i 2013 og 2014. Det ble investert 122 mrd. kroner på norsk sokkel i 2017.

Det er i proposisjonen gitt en omtale av eksisterende felt og nye utbygginger på norsk sokkel.

Regjeringens petroleumpolitikk

Hovedmålet i petroleumpolitikken er å legge til rette for lønnsom produksjon av olje og gass i et langsiktig perspektiv. Samtidig skal en stor andel av verdiskapingen tilfalle den norske stat, slik at den kan komme hele samfunnet til gode.

Aktiviteten på norsk sokkel gir store muligheter for en positiv videreutvikling av norsk leverandørindustri. I underkant av 200 000 er direkte sysselsatt samt knyttet til etterspørselen fra petroleumsnæringen. Næringen er kompetansetung og teknologisk avansert. Mange norskbaserte bedrifter er mest konkurransedyktige inn mot norsk sokkel. Aktivitet hos disse henger derfor sammen med fremtidige markedsmuligheter i hjemmemarkedet på norsk sokkel. Regjeringen vil tilrettelegge for god ressursforvaltning, høy verdiskaping og høye

statlige inntekter gjennom å videreføre en stabil, langsiktig petroleumpolitikk.

Forvaltningen av petroleumsressursene skal skje innenfor forsvarlige rammer når det gjelder helse, miljø og sikkerhet. Regjeringen vil legge til rette for at norsk petroleumsindustri fortsatt skal være ledende innen helse, miljø og sikkerhet, og rollen som petroleumsprodusent skal også fremover forenes med ambisjonen om å være verdensledende i miljø- og klimapolitikken. Regjeringen vil videreføre kvoteplikt og CO₂-avgift som hovedvirkemidler i klimapolitikken på norsk sokkel, og samtidig opprettholde strenge miljøkrav til norsk oljeproduksjon.

På grunn av den ekstraordinære lønnsomheten ved utvinning av petroleumsressurser blir oljeselskapene i tillegg ilagt en særskatt. I 2018 er den ordinære skattesatsen 23 pst. og særskattesatsen 55 pst. Totalt gir dette en marginal skattesats på 78 pst. Det har vært bred politisk enighet om rammevilkårene for petroleumsvirksomheten, og regjeringen vil legge til rette for lønnsom produksjon av olje og gass, blant annet gjennom forutsigbare rammevilkår.

Størstedelen av de uoppdagede ressursene ligger i Barentshavet. Petroleumsvirksomheten i Barentshavet har pågått i snart 40 år. Det er boret en rekke letebrønner, og det tredje feltet i området skal nå bygges ut, jf. Prop. 114 S (2014–2015).

Regjeringen vil fortsette kunnskapsinnhenting gjennom videre kartlegging av petroleumsressursene, også i områder som ikke er åpnet for petroleumsvirksomhet. Regjeringen vil ikke åpne for petroleumsvirksomhet, eller konsekvensutrede i henhold til petroleumsloven, i havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja i perioden 2017–2021, og ikke iverksette petroleumsvirksomhet ved Jan Mayen, iskanten, Skagerrak eller på Mørefeltene. Regjeringen vil fastslå definisjonen av iskanten i forbindelse med revidering av forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten, og i lys av anbefalinger fra «Faglig forum».

I tråd med de rammer Stortinget har sluttet seg til for Barentshavet sørøst, er det, som en ekstra beskyttelse av de viktige miljøverdier som følger iskanten, satt tidsbegrensninger for leteboring langs den faktiske/observerte iskanten. Disse tidsbegrensningene er fra 23. konsesjonsrunde gjort gjeldende for hele Barentshavet sør og er en del av rammene for petroleumsvirksomhet inntil ny forvaltningsplan blir vedtatt for området.

Regjeringen vil:

- Videreføre dagens praksis med jevnlig konsesjonsrunder på norsk sokkel for å gi næringen tilgang på nye letearealer
- Ved tildeling av utvinningstillatelser i den pågående 24. konsesjonsrunden legge vekt på miljøfaglige råd

i eller nær særlig verdifulle områder (SVO), herunder vurdere begrensninger på boring i oljeførende lag i en større radius rundt Bjørnøya

- Fortsette kunnskapsinnhenting gjennom videre kartlegging av petroleumsressursene, også i områder som ikke er åpnet for petroleumsvirksomhet
- Ikke åpne for petroleumsvirksomhet, eller konsekvensutrede i henhold til petroleumsloven, i havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja i perioden 2017–2021, og ikke iverksette petroleumsvirksomhet ved Jan Mayen, iskanten, Skagerrak eller på Mørefeltene. Fastslå definisjonen av iskanten i forbindelse med revidering av forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten, og i lys av anbefalinger fra Faglig forum
- Ikke gjennomføre 25. konsesjonsrunde før revidering av Forvaltningsplanen for Barentshavet og Lofoten er ferdig behandlet.

Regjeringen vil legge fram en revidert langtidsplan for forskning og høyere utdanning (LTP) sammen med statsbudsjettet høsten 2018. Hav, der petroleumsrettet forskning og teknologiutvikling inngår, skal fortsatt være ett av de prioriterte områdene.

Regjeringen vil:

- Videreføre satsingen på petroleumsbasert forskning for å øke verdiskapingen, styrke internasjonal konkurransekraft og redusere klima- og miljøpåvirkningen fra virksomheten
- Etablere et senter for lavutslippsløsninger i olje- og gassnæringen.

Regjeringen har satt ned et utvalg som skal vurdere klimarelaterte risikofaktorer og deres betydning for norsk økonomi, herunder finansiell stabilitet. Utvalget skal

- Vurdere hvordan en mest hensiktsmessig kan analysere og fremstille klimarisiko på nasjonalt nivå
- Identifisere antatt viktige globale, klimarelaterte risikofaktorer og vurdere deres betydning for norsk økonomi og finansiell stabilitet
- Vurdere eventuell metodikk for at private og offentlige virksomheter, herunder finansinstitusjoner, skal få et faglig grunnlag for å kunne analysere og håndtere klimarisiko på best mulig måte.

Retningslinjer for finanspolitikken og investeringsstrategien for Statens pensjonsfond utland er nylig vurdert av andre offentlige utvalg, og faller utenfor mandatet. Regjeringen vil følge opp innstillingen fra klimarisikoutvalget etter den er fremlagt.

Regjeringen vil:

- Videreføre kvoteplikt og CO₂-avgift som hovedvirkemidler i klimapolitikken på norsk sokkel, og samtidig opprettholde strenge miljøkrav til norsk oljeproduksjon
- Stille strenge klimakrav til produksjonsfasen på felt på norsk sokkel, herunder krav til beste tilgjengelige teknologi
- Følge opp innstillingen fra klimarisikoutvalget og stille krav til at selskapene synliggjør klimarisiko i sine utbyggingsplaner.

Regjeringen vil videre:

- Legge til rette for å videreutvikle både olje- og gassvirksomheten og andre havnæringer
- Bidra til en god oljevernberedskap, i samarbeid med private aktører.

Utbygging og drift av Johan Castberg-feltet

Departementet mottok 5. desember 2017 søknad om godkjenning av plan for utbygging og drift (PUD) av Johan Castberg-feltet. Equinor (tidligere Statoil) er operatør for utbyggingen.

Castberg-feltet er det hittil største oljefeltet som er funnet i Barentshavet, og det omfatter utbygging av tre funn; Skrugard, Havis og Drivis.

Castberg-feltet blir den tredje feltutbyggingen i Barentshavet og ligger om lag 240 km nordvest for Hammerfest. Det er lang avstand både til land og eksisterende oljerelatert infrastruktur. Vanndypet i området er omtrent 400 meter.

Forventede utvinnbare oljereserver for Castberg-feltet er beregnet til 88,7 mill. standard kubikkmeter (Sm³), eller 558 mill. fat olje. Planlagt produksjonsstart er 4. kvartal 2022, og forventet produksjonsperiode er 30 år. Totale, forventede investeringer til utbygging av Castberg-feltet beløper seg til 47,2 mrd. 2017-kroner. Utbyggingen har høy forventet lønnsomhet. Forventet nåverdi før skatt med syv pst. realrente er beregnet til 74,2 mrd. 2017-kroner. Utbyggingen er lønnsom ved oljepriser på over 31 US dollar per fat.

Disponeringskostnadene for Castberg-feltet er estimert til åtte mrd. 2017-kroner. Nedstenging og disponering av feltets innretninger og brønner vil bli utført i henhold til gjeldende regelverk på det aktuelle tidspunkt. En løsning for disponering av feltets innretninger vil bli beskrevet i avslutningsplanen, som skal leveres til myndighetene tidligst fem år, men senest to år før bruken av innretningene er ventet å bli avviklet.

Operatøren planlegger å legge driftsorganisasjonen til Harstad og helikopter- og forsyningsbasen til Hammerfest.

Områdevurdering

Castberg-feltet ligger i et område med lite infrastruktur. Det er per i dag to andre felt i Barentshavet, Snøhvit og Goliat, som ligger henholdsvis om lag 100 km sør og 150 km sørøst for Castberg-feltet.

Castberg-feltet er dimensjonert for økt utvinning på feltet og at andre funn i området skal kunne fases inn i fremtiden. Basert på dagens forståelse av reservoarene og forventet produksjonsprofil antas det å være kapasitet til at nye oljefunn kan fases inn fra 2026. Vurderinger og gjennomføring av tiltak for økt utvinning vil foregå kontinuerlig gjennom hele produksjonsperioden. Hvilke tiltak som gjennomføres, vil avhenge av flere faktorer, blant annet produksjonserfaringer, teknologiutvikling, kostnadsnivå og oljepris.

Gasseksport er en fremtidig forretningsmulighet som vil aktualiseres mot slutten av feltets levetid. Tidspunktet for mulig gasseksport er usikkert. Dagens informasjon tilsier at bruk av etablert infrastruktur på Snøhvit-feltet til gasseksport, inkludert LNG-anlegget ved Hammerfest, kan være mulig fra 2045.

Innenfor samme utvinningstillatelse som Castberg-feltet er det ytterligere to mindre oljefunn, Skavl og Kayak, som ble påvist i henholdsvis 2013 og 2017. Begge funnene vil være teknisk mulig å koble opp til innretningene på Castberg, men produksjonspotensialet er ikke endelig avklart.

Det er et betydelig gjenværende letepotensial i området rundt Castberg-feltet. Tidspunkt og omfang for videre leteboring vurderes av rettighetshaverne i aktuelle utvinningstillatelser.

En mulig omlastningsterminal for råolje

På Castberg-feltet skal råoljen lastes fra produksjonsskipet over til skytteltankere for videre transport. En omlastningsterminal for råolje på land i Finnmark har vært lansert som en mulig del av en lønnsom transportløsning for olje ut av Barentshavet. Skal en slik omlastningsterminal for råolje på land i Finnmark realiseres, er en nødvendig, men ikke tilstrekkelig forutsetning, en større samlet oljeproduksjon enn den fra Castberg-feltet. Uten dette vil ikke en slik terminal være lønnsom. En eventuell omlastningsterminal er derfor ikke en del av utbyggingsplanen for Castberg-feltet. Alternativet til en terminal er å ta oljen direkte fra feltet til markedet slik det gjøres for mange norske felt, herunder Goliat-feltet.

På initiativ fra Equinor – som operatør for Castberg-feltet – ble fellesprosjektet Barents Sea Oil Infrastructure (BSOI) etablert i februar 2015 for å utrede en slik omlastningsterminal. Prosjektets formål er å utvikle en kostnadseffektiv flerbruks omlastningsterminal for råolje på Veidnes i Nordkapp kommune, som skal kunne bli en del av en eksportrute for olje ut av Barentshavet. For at en eventuell uavhengig råoljeterminal skal være

klar til å ta imot oljen fra Castberg-feltet fra produksjonsstart i 2022, har prosjektet lagt til grunn at etablering av en slik terminal må besluttes i 2019.

Departementet viser til at selskapene ikke har funnet lønnsomhet i de to terminalkonseptene de har studert fram til nå. Departementet mener det må være et best mulig beslutningsgrunnlag i denne saken, det er derfor viktig at selskapene viderefører utredningsarbeidet slik de har foreslått, med sikte på å avklare et videre konseptarbeid i løpet av 4. kvartal 2018. Departementet legger til grunn at Castberg-feltet skal benytte en omlastningsløsning i Finnmark dersom en slik løsning er lønnsom og blir etablert.

En utredning av flere alternativer vil ikke forringe muligheten for å ta olje fra Castberg-feltet til en eventuell fremtidig terminal, selv om det skulle medføre at en eventuell løsning ikke er på plass til produksjonsstart i 2022.

I tråd med Meld. St. 28 (2010–2011) En næring for framtida – om petroleumsvirksomheten skal operatøren, senest to år etter at feltet er satt i produksjon, gjennomføre en analyse av regionale og lokale ringvirkninger av utbyggingen.

Konsekvensutredning for Johan Castberg-feltet

Konsekvensutredningen for Castberg-feltet har vært på offentlig høring. Basert på forslaget og kommentarer fra høringsrunden fastsatte Olje- og energidepartementet utredningsprogrammet, og Equinor utarbeidet en konsekvensutredning som ble sendt på høring. En oppsummering av høringsuttalelsene til konsekvensutredningen med operatørens kommentarer er gjengitt i vedlegg til proposisjonen.

UTSLIPP TIL LUFT

Utbygging og drift av Castberg-feltet vil medføre utslipp til luft av CO₂ (karbondioksid), CH₄ (metan), nmVOC (flyktige organiske forbindelser unntatt metan), NO_x (nitrogenoksider), SO_x (svoveloksider), svart karbon og partikler. De største utslippene er i form av CO₂, NO_x og nmVOC.

Totale utslipp i utbyggingsfasen vil være om lag 197 000 tonn CO₂, 3 300 tonn NO_x og 280 tonn nmVOC. Dette stammer hovedsakelig fra bore- og brønnoperasjoner, marine operasjoner ved installasjon av havbunnsanlegget og transportvirksomhet i utbyggingsfasen.

Drift av feltet forventes å medføre årlige gjennomsnittlige utslipp på om lag 315 000 tonn CO₂, 540 tonn NO_x og 140 tonn nmVOC.

Aktiviteten på feltet vil være omfattet av kvoteplikt under det europeiske kvotesystemet (ETS). Rettighetshaverne vil måtte kjøpe utslippskvoter for sine utslipp. I et slik system kan utslippene kun reduseres ved å redusere antallet kvoter som utstedes. I tillegg vil det bli be-

talt CO₂- og NO_x-avgift som for andre utslipp fra petroleumssektoren.

Operatøren har som alternativ til lokal kraftgenerering ved gassturbiner utredet muligheten for helt eller delvis å dekke behovet for kraft og varme gjennom tilførsel av kraft fra land eller fra havvindmøller. En løsning basert på havvindmøller er per i dag for umoden og kostbar teknologi til å kunne tas i bruk på Castberg-feltet.

Tilleggsinvestering ved en kraft-fra-land-løsning er anslått til 8–12,5 mrd. kroner avhengig av løsning, med tilhørende tiltakskostnad på 5 000–8 000 kroner per tonn redusert CO₂.

Olje- og energidepartementet vurderer den valgte energiløsningen som tilfredsstillende. Med en virkningsgrad på 63 pst. er energiutnyttelsen god. Det vises til at de forskjellige alternativene med kraft fra land alle gir svært høye tiltakskostnader. Videre er det betydelige tekniske utfordringer ved en kraft-fra-land-løsning, som vil kunne påvirke gjennomføringen av prosjektet og øke risikoen for forsinkelser og kostnadsoverskridelser. En løsning med kraft fra land forutsetter at det er sikret utbygging av tilstrekkelig ny kraft eller at det fremføres tilstrekkelig nytt nett, slik at det ikke oppstår regionale ubalanser på utbyggingstidspunktet.

Produksjonsskipet vil bli tilrettelagt for eventuell fremtidig import av vekselstrøm, hvis utviklingen innen teknologi eller den økonomiske aktiviteten i området gjør det til et hensiktsmessig tiltak. CO₂-utslippene fra produksjonsskipet vil være omfattet av det europeiske kvotesystemet. Rettighetshaverne må i tillegg betale CO₂-avgift. Selskapene har således kontinuerlig en betydelig økonomisk egeninteresse av å begrense sine utslipp av CO₂.

Det vil benyttes gassturbiner med lav-NO_x-teknologi, som vil bidra til å begrense utslipp av NO_x. Rettighetshaverne vil ha kontinuerlig oppmerksomhet på energieffektivisering og vurdere ulike tiltak for å minimere energiforbruket og derigjennom redusere utslippene som følge av kraftgenerering.

Fakling vil ikke forekomme under normal drift. Det er lagt opp til gjenvinning av gass fra separatorer/tanker (fakkellgassgjenvinning), slik at utslipp fra fakling minimeres.

UTSLIPP TIL SJØ

Castberg-feltet ligger i sørvestre del av Barentshavet, nord for Tromsøflaket og Eggakanten og sør for iskanten og polarfronten, som i forvaltningsplanen for Lofoten-Barentshavet er pekt ut som spesielt miljøfølsomme. Feltet ligger 210 km sør for Bjørnøya og omtrent 190 km fra sørspissen av naturreservatet rundt øya. Det er ikke funnet korallrev på Castberg-feltet, og det er kun registrert få og spredte forekomster av svamp.

Det vil være noe utslipp til sjø i forbindelse med boring og ferdigstilling av brønnene på Castberg-feltet. Utslipp til sjø vil i hovedsak være borekaks og borevæske fra boring med vannbasert borevæske og unntaksvis produsert vann.

Alt produsert vann på Castberg-feltet vil i normalsituasjonen renses og deretter injiseres i reservoaret for å opprettholde trykket.

Et uhellsutslipp av olje fra Castberg-feltet representerer størst miljørisiko for sjøfugl og høyest for lunde i hekkesesongen. Miljørisiko for andre dyregrupper og sensitive habitater er beregnet som liten, og konsekvens for disse dersom et utslipp skulle skje, vurderes også som begrenset. Miljørisikoen for boring og produksjon av Castberg-feltet er innenfor operatørens akseptkriterier.

Det har ikke blitt identifisert koraller eller andre sårbare arter på havbunnen på selve feltlokasjonen under de kartleggingene som har blitt gjennomført.

I planlegging og dimensjonering av oljevernberedskapen er det tatt høyde for klimatiske forhold og feltets plassering i et område langt fra land. For å møte responstiden vil det være tilgjengelige oljevernressurser om bord på et dedikert beredskapsfartøy på feltet. Operatøren planlegger å ha 15 fartøy fra Norsk Oljevernforening for Operatørselskap, NOFO, for mekanisk oppsamling til å håndtere et eventuelt utslipp til havs. For å håndtere et eventuelt utslipp i kyst- og strandsonen planlegger operatøren å ha fire fjordsystemer og fire kystsystemer fra NOFO.

En utilsiktet gasslekkasje er i større grad en sikkerhetstrussel enn en miljøtrussel. Det vil installeres systemer for deteksjon av gass og tiltak som ivaretar sikkerheten.

SAMFUNNSMESSIGE KONSEKVENSER

Samlede kostnader for utbygging og 30 års drift av Castberg-feltet (inkludert disponeringskostnader) er om lag 95 mrd. kroner. Samlede forventede inntekter er beregnet til om lag 270 mrd. kroner. Begge disse tallene er i faste 2017-kroner, men er udiskonterte størrelser.

Forventet nåverdi før skatt, neddiskontert med syv pst. realrente, er beregnet til 74,2 mrd. 2017-kroner. Prosjektet er samfunnsøkonomisk lønnsomt, og størsteparten av dette overskuddet tilfaller det norske samfunnet i form av skatteinntekter og kontantstrøm fra SDØE.

Castberg-utbyggingen utgjør en betydelig andel av investeringene på norsk sokkel i årene fremover og er derfor svært viktig for norsk leverandørindustri til petroleumsvirksomheten. Basert på tidligere utbyggingsprosjekter på norsk sokkel er det beregnet at norsk andel av vare- og tjenesteleveringen til utbyggingen av Castberg-feltet vil være omtrent halvparten. For driftsperioden, som er anslått til å vare i 30 år, er andelen beregnet til å være vel 80 pst.

Nasjonale sysselsettingsvirkninger i utbyggingsfasen er i konsekvensutredningen beregnet til om lag 47 000 årsverk i norske bedrifter, fordelt over de åtte årene fra 2017–2024. Av disse årsverkene er om lag 70 pst. antatt å komme fra leverandørbedrifter og deres underleverandører, og resterende årsverk kommer fra de omtalte konsumvirkningene. I driftsperioden er nasjonale sysselsettingsvirkninger beregnet til i overkant av 1 700 årsverk i et normalt driftsår.

Utbyggingen av feltet vil gi positive ringvirkninger for Nord-Norge i utbyggingsfasen og særlig i driftsfasen. Operatøren er opptatt av å ha god kontakt med regionalt næringsliv gjennom hele prosjektperioden og videre inn i driftsfasen.

Operatøren har beregnet at 6,5 pst. av den nasjonale verdiskapingen i utbyggingsfasen kommer regionalt i Nord-Norge. Samlede regionale sysselsettingsvirkninger i utbyggingsfasen er beregnet til om lag 1 750 årsverk, hvorav i overkant av 700 årsverk i Nord-Troms og Finnmark.

Det er beregnet at 40 pst. av den nasjonale verdiskapingen i driftsfasen kommer regionalt i Nord-Norge. Årlige regionale sysselsettingsvirkninger i driftsfasen er beregnet til om lag 470 årsverk i et normalt driftsår, hvorav 265 årsverk i Nord-Troms og Finnmark.

I henhold til etablert praksis skal operatøren senest to år etter at feltet er satt i produksjon gjennomføre en analyse av regionale og lokale ringvirkninger av utbyggingen.

Departementet viser til at utbyggingen av Castberg-feltet vil skape store verdier for samfunnet. I tillegg til inntekter til staten gjennom skatter, avgifter og SDØE-ordningen vil utbyggingen medføre betydelige aktiviteter i forbindelse med utbygging og drift, samt gi inntekter og betydelig sysselsetting i norske bedrifter.

Det forventes ingen vesentlige miljøpåvirkninger som følge av utbyggingen av Castberg-feltet med den utbyggingsløsningen som er fremmet av rettighetshaverne. Operatøren har i konsekvensutredningen vurdert virkningene av utbyggingen og beskrevet hvilke avbøtende tiltak som planlegges gjennomført, blant annet for å begrense utslipp til luft og sjø, arealbeslag og fysiske inngrep. I høringen av konsekvensutredningen er det ikke fremkommet forhold som tilsier at plan for utbygging og drift av Castberg-feltet ikke bør godkjennes.

KONKLUSJONER OG VILKÅR

Departementet viser til at utbyggingen av Johan Castberg-feltet vil medføre om lag 1 333 mill. kroner i investeringer, om lag 8 mill. kroner i kalkulatoriske renter og 24 mill. kroner i driftskostnader for SDØE i inneværende år. Det er dekning for disse kostnadene innenfor rammene for gjeldende budsjett, jf. Prop. 1 S (2017–2018) og Innst. 9 S (2017–2018).

Olje- og energidepartementet anbefaler å godkjenne plan for utbygging og drift av Johan Castberg-feltet i samsvar med planene operatøren har fremlagt, de merknadene som fremgår av denne proposisjon, og på følgende vilkår:

1. Anlegget for permanent installerte seismiske sensorer (permanent reservoarmonitorering, PRM), som er beskrevet i PUD, skal være operativt ved produksjonsstart. En meddelelse om at investeringsbeslutning er tatt, og grunnlaget for beslutningen, skal fremlegges for departementets godkjenning innen 30. september 2018.
2. Rettighetshaverne skal, basert på oppdatert datagrunnlag, gjøre en vurdering av den valgte dreneringsstrategien og utarbeide en plan for videre utvikling av ressurspotensialet i utvinningstillatelse 532, herunder identifisering og implementering av teknologier som kan gi økt verdiskaping. Planen, med tilhørende vurdering, skal fremlegges for departementets godkjenning innen 1. januar 2025. Departementet kan stille ytterligere vilkår knyttet til en forsvarlig utnyttelse av ressursene basert på den fremlagte planen.
3. Operatøren må søke Petroleumstilsynet om samtykke til bruk av stigerør, feltrørledninger, kontrollkabler og undervannsutstyr ut over den levetiden som er beskrevet i PUD.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Else-May Botten, Espen Barth Eide, Hege Haukeland Liadal og Runar Sjøstad, fra Høyre, Liv Kari Eskeland, Stefan Heggelund, Aase Simonsen og Lene Westgaard-Halle, fra Fremskrittspartiet, Terje Halleland og Gisle Meininger Saudland, fra Senterpartiet, Sandra Borch og Ole André Myhrvold, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, fra Venstre, lederen Ketil Kjenseth, fra Kristelig Folkeparti, Tore Storehaug, og fra Miljøpartiet De Grønne, Per Espen Stoknes, viser til proposisjonen.

Status for petroleumsvirksomheten

Komiteen viser til at det i Prop. 80 S (2017–2018) er en status for petroleumsvirksomheten.

Komiteen påpeker at det er nødvendig å fortsette med en løpende rapportering til Stortinget på alle prosjekt under utbygging og at Stortinget informeres ved vesentlige avvik.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Miljøpartiet De Grønne, viser til at hovedmålet for petroleumspolitikken er å legge til rette for lønnsom produksjon av olje og gass i et langsiktig perspektiv. Samtidig skal en stor andel av verdiskapingen tilfalle den norske stat, slik at den kan komme hele landet til gode. Aktiviteten på norsk sokkel gir store muligheter for en positiv videreutvikling av norsk leverandøridustri. Dette skaper grunnlag for nærings- og samfunnsutvikling som kommer hele landet til gode. Virksomheten skal drives innen forsvarlige rammer for helse, miljø og sikkerhet (HMS). Norge skal være verdensledende på HMS.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at olje- og gassnæringen er Norges største og viktigste næring. Virksomheten gir arbeidsplasser over hele landet, og har siden starten bidratt til næringsutvikling, teknologiutvikling og samfunnsutvikling som har kommet hele landet til gode.

Dette flertallet mener det er viktig at norsk petroleumsnæring fortsetter å søke nye muligheter for å redusere egne utslipp og produsere med lavere karbonavtrykk enn i dag, da det vil være viktig for næringens fremtidige konkurransekraft internasjonalt.

Dette flertallet viser til at petroleumsvirksomheten vil ha en sentral rolle for norsk verdiskaping, selsesetting, teknologiutvikling og samfunnsutvikling i mange tiår framover. Også i et lavutslippssamfunn vil det være etterspørsel etter petroleumsprodukter.

Dette flertallet peker på at brede politiske flertall bak mål og rammebetingelser for norsk petroleumpolitikk har vært av stor betydning for å sikre næringen og samfunnet stabile og forutsigbare forhold gjennom mange tiår. Dette flertallet viser til at dette fortsatt er tilfelle.

Dette flertallet påpeker at det bør legges til rette for utvikling av samfunnsøkonomiske lønnsomme ressurser. I planleggingen av nye felt bør det legges til rette for ringvirkninger lokalt og regionalt.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti viser til at norsk petroleumsutvinning har bidratt til et høyt velstandsnivå i Norge og bidratt til stor industri- og kompetanseutvikling. Samtidig bidrar norsk petroleumsutvinning til utslipp av CO₂ både i produksjonsfasen og under forbrenning. Disse medlemmer viser til Paris-avtalen og at det er internasjonal enighet om at utslippene av klimagasser må ned for å holde den globale temperaturøkningen under 2 grader, og helst 1,5 grad.

Disse medlemmer viser til at diskusjonene som tidligere omhandlet «peak oil» og bekymringen for at

verden kunne gå tom for olje og gass, er bekymringer i dag knyttet til klimagassutslipp og «stranded assets». Disse medlemmer viser til at fornybar energiproduksjon har styrket sin lønnsomhet betydelig de siste årene. Selv om fornybar energiproduksjon foreløpig har en liten markedsandel sammenlignet med fossil energi, er det naturlig å anta at denne vil styrke seg betydelig når behovet for subsidier faller bort, og strengere utslippskrav innføres. Disse medlemmer viser til at offshore olje og gass har hovedvekten av investeringene sine i første fase av feltets levetid, mens inntektene kommer over hele feltets levetid. Offshoreutbygginger er derfor sårbare for permanente endringer i markedsforholdet. Disse medlemmer mener derfor at klimarisikoen på prosjektene på norsk sokkel må vektlegges tyngre i årene fremover.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at skatteregimet for norsk sokkel er investeringsvennlig og avviker i så måte fra resten av skattesystemet, hvor det etterstrebes nøytralitet. Dette har vært viktig for å realisere verdiene på norsk kontinentalsokkel og bygge norsk petroleumskompetanse, men det er grunnlag for å stille spørsmål om dette er riktig i en tid med økende klimarisiko på fossile prosjekter med lang løpetid. All den tid staten tar en betydelig del av risikoen ved offshoreutbygginger, er dette både et økonomisk og klimapolitisk spørsmål som staten må mene noe om. Disse medlemmer mener videre at forutsigbarhet og lav politisk risiko har vært en viktig konkurransefordel på norsk sokkel, og eventuelle endringer i petroleums-skattesystemet må gjennomføres på en faglig forsvarlig måte.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at regjeringen legger vekt på at en økende befolkning vil føre til et større globalt energibehov, og at gassens rolle som erstatter for kull i et europeisk energisystem vil bidra til å redusere Europas klimagassutslipp. Analyser av risikoen for lønnsomheten i norsk gassproduksjon dersom fornybarrevolusjonen i Europa lykkes, er ikke presentert. Det er heller ikke konsekvensene av en kvotepris for CO₂ som reflekterer det nivået prisen må opp til, skal Europa nå de ambisiøse klimamålene de har satt seg. Disse medlemmer mener det er stor økonomisk risiko knyttet til en offensiv satsing på videre norsk olje- og gassvirksomhet, særlig fra 2030 og fremover. Den norske petroleumsbeskatningen gjør at den største delen av denne risikoen faller på staten, og derigjennom det norske folk, og ikke på utbygger.

Disse medlemmer viser til at utformingen av skattesystemet vil kunne føre til et høyere investe-

ringsnivå på norsk sokkel enn vi ville hatt med et mer nøytralt utformet skattesystem. Det ligger derfor et større ansvar på regjeringen for å fremme samfunnsøkonomiske analyser, hvor de reelle klimarisikoene og -kostnadene er reflektert i analysen.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at petroleumsforekomstene skal komme landet til gode, og at dette har vært et bærende prinsipp helt siden regelverket for norsk sokkel ble fastlagt. Dette medlem mener det er et viktig prinsipp, og mener samfunnsøkonomisk lønnsomhet må ligge til grunn for alle nye utbygginger.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til at regjeringen baserer sin analyse av fremtidens olje- og gassmarked på at verden ikke klarer å nå de målene den har satt seg. Norge har satt seg nasjonale mål gjennom klimaforlik på Stortinget og sluttet seg til internasjonale avtaler, nå sist Paris-avtalen. Dette medlem mener at Norge de siste 30 årene ikke har nådd noen av klimamålene vi har satt oss. Dette er blant annet fordi det ikke er sammenheng mellom de klimapolitiske målene og de ambisjoner som regjeringen har for norsk energi-, olje- og gassvirksomhet. Johan Castberg er forutsatt å være i drift i 30 år – innen den tid skal Norge skal være et lavutslippssamfunn. Dette medlem viser til at regjeringens målsetting om at industrien fremdeles skal spille en nøkkelrolle i norsk økonomi i fremtiden, ikke er forenlig med en målsetting om at vi skal bli et lavutslippssamfunn, og at vi skal bidra til at vi når Paris-avtalens mål om godt under to graders oppvarming.

Innovasjon

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener at en sunn konkurransesituasjon på norsk sokkel er avgjørende for å fremme innovasjon og nye teknologiske løsninger. For å sikre sunn konkurranse og en god markedsbalanse må det være et mangfold av aktører og en tydelig arbeidsdeling mellom operatører og leverandører på norsk sokkel. Dette aktørmangfoldet er viktig for konkurransekraften, innovasjonen og miljø- og teknologiutviklingen på norsk sokkel. Dette medlem mener dette ikke er å underkjenne at Equinor har vært en viktig aktør på norsk sokkel gjennom mange tiår, og skal være det i fremtiden. Imidlertid er det viktig at myndighetene er årvåkne for utfordringene som kan oppstå når markedet blir dominert av en aktør med vesentlig kjøpermakt. Når en mangfoldig leverandørindustri hevder å møte utfordringer på norsk sokkel som følge av at det er én svært dominerende aktør på operatørsiden, er dette noe som må tas på alvor.

Dette medlem viser til at på norsk sokkel kontrollerer Equinor over 70 pst. av all produksjon, inklusi-

ve SDØE. Dette gjør at Equinor i praksis styrer hele aktivitetsnivået på norsk sokkel, både gjennom selskapets egne beslutninger som operatør og lisensdeltaker, og ved at øvrige operatører på norsk sokkel ofte følger den største aktøren i sin adferd.

Dette medlem viser til at konkurransesituasjonen på norsk sokkel, og særlig styrkeforholdene på operatørsiden, har vært et tilbakevendende tema i Stortinget siden fusjonen mellom Statoil og Hydro i 2007. Dette medlem viser til Dokument 8:128 S (2016–2017) og Innst. 344 S (2016–2017), og at det der ble gjort følgende vedtak:

«Stortinget ber regjeringen utrede konkurransesituasjonen på norsk sokkel og framtidsutsiktene for norsk leverandørindustri etter de omstillingene industrien har vært igjennom.»

Barentshavet Sør-Øst

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til korrespondanse knyttet til Barentshavet Sør-Øst. Disse medlemmer er av den oppfatning at beslutningsgrunnlaget som ble lagt til grunn for beslutningen om å åpne Barentshavet Sør-Øst, inneholdt mangler, som spesifiseres i det følgende.

Disse medlemmer viser også til at regjeringen, etter at de har blitt gjort oppmerksomme på manglene, ikke har tatt initiativ til å legge saken frem for Stortinget igjen. Disse medlemmer ønsker at saken legges frem for Stortinget på nytt, og fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen stoppe videre tildeling av lisenser inntil Stortinget har fått seg forelagt korrekt informasjon, og åpningen av Barentshavet kan vurderes på korrekt grunnlag.»

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne er av den oppfatning at Stortinget kunne ha fattet en annen beslutning dersom beslutningsgrunnlaget hadde vært korrekt.

Dette medlem viser til at det er to hovedgrunner til at Miljøpartiet De Grønne ønsker en ny vurdering av virksomhet i Barentshavet Sør-Øst.

1. Forutsetningene som er lagt til grunn i konsekvensutredningen fra 2013, har store mangler.
2. Beslutninger fattes i 2018 fortsatt løpende av OED på mangelfullt grunnlag som gir umiddelbart forpliktende utgifter med alvorlig fare for store fremtidige økonomiske tap for fellesskapet.

1) FORUTSETNINGENE SOM ER LAGT TIL GRUNN I KONSEKVENSTRETTNINGEN FRA 2013, HAR STORE MANGLER

Dette medlem viser til at i Meld. St. 36 (2012–2013) står det under avsnittet «Hovedresultater fra konsekvensutredningen»:

«Olje- og gassressurser i scenarioene ble anslått å ha en nettoverdi på henholdsvis 280 mrd. kroner i høyt scenario og 50 mrd. kroner i lavt scenario.» (s. 26)

Dette medlem viser til at dette er de viktigste økonomiske anslagene som gis i konsekvensutredningen, og som også gjengis først i energi- og miljøkomiteens innstilling til Stortinget (Innst. 495 S (2012–2013)).

Dette medlem viser til at konsekvensutredningen er forutsatt å belyse de virkningene åpning av et område for petroleumsvirksomhet kan ha. I forskrift til lov om petroleumsvirksomhet § 6a står det:

«Konsekvensutredningen skal belyse virkningene åpning av et område for petroleumsvirksomhet kan ha for nærings- og miljømessige forhold, herunder mulige farer for forurensning, samt antatte økonomiske og sosiale virkninger.»

Dette medlem viser til at forutsetningene som er lagt til grunn for konsekvensutredningen for Barentshavet Sør-Øst, imidlertid ikke er i tråd med regelverket. Finansdepartementets veileder for samfunnsøkonomisk analyse (DØF) er en av veilederne som ikke har blitt fulgt. Dette medlem viser til at følgende informasjon er utelatt eller feilberegnet:

- a) Ingen nåverdiberegning og manglende diskontering av de fremsatte økonomiske anslagene
- b) Dobbelttelling av verdiskapingeffekter
- c) Ingen kostnader for CO₂-utslipp er inkludert
- d) Utelatelse av kostnader til opprydning (Plug&Abandonment)
- e) Feil brutto salgsværdi i Lavt scenario i konsekvensutredningen
- f) Misvisende opplysninger i sammendraget i konsekvensutredningen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at disse feilene er nærmere beskrevet i rapporten «Petroleumsvirksomhet i Barentshavet sørøst – om klima, økonomi og sysselsetting» (2017), som er skrevet av seniorforsker i SSB Mads Greaker og professor ved Handelshøyskolen NMBU Knut Einar Rosendahl.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til at basert på denne rapporten fremgår det at informasjonen som ble forelagt Stortinget, var mangelfull, jf. blant annet side 25 i Meld. St. 36 (2012–2013). Den mest alvorlige feilen er at inntekter og kostnader ikke er diskontert. Dette medlem viser til at

denne feilen fører til at forventet nettoinntekt fra Barentshavet overdrives med 160 pst. (280 mrd. kroner istedenfor 109 mrd. kroner med 4 pst. kalkulasjonsrente i det høye scenarioet, og 50 mrd. kroner istedenfor 19 mrd. kroner i det lave scenarioet).

Dette medlem viser til at nåverdiberegning er både essensielt og elementært i enhver økonomisk analyse av langsiktige prosjekter. Nåverdiberegning er spesielt viktig i dette tilfellet fordi kostnadene i stor grad kommer mange år før inntektene. Dermed blir spesielt inntektene overvurdert når man ikke diskonterer. I verste fall kan en positiv udiskontert «netto kontantstrøm» ha negativ nåverdi.

Dette medlem viser til at fremgangsmåten fremstår enda mer kritikkverdig i lys av at OED i sine retningslinjer legger til grunn en diskonteringsrente på hele 7 pst. som grunnlag for f.eks. utarbeidelse av PUDer (Plan for utbygging og drift). Hvis beregningene i stortingsmeldingen hadde blitt diskontert i henhold til disse retningslinjene, ville netto kontantstrøm blitt redusert til henholdsvis 52 mrd. kroner i «høyt scenario» og 6 mrd. kroner i «lavt scenario». Når man tar høyde for ikke bare neddiskontering, men også effektene av manglene i b-f, så kan det økonomiske anslaget bli negativt.

Dette medlem viser til at Greaker og Rosendahl har regnet på effektene av å ikke inkludere kostnadene for CO₂-utslipp. De fant at inkludering av CO₂-kostnader vil kunne gi et negativt resultat ned mot 9 mrd. kroner (Greaker & Rosendahl, s. 30). Dette medlem mener det er ikke utenkelig at Stortinget ville kommet til en annen konklusjon dersom det var tydelig at det ene hovedscenarioet viste fare for store økonomiske tap ved åpning av havområdet, spesielt sett i lys av at dette er havområder med særdeles sårbart miljø.

Dette medlem vil nok en gang understreke alvorret i at åpningsbeslutningen ble fattet på feil grunnlag. Dette vil kunne føre til fremtidig aktivitet hvor selskapenes investeringsbeslutning baserer seg på hva som er privatøkonomisk lønnsomt for selskapet, men hvor det viser seg at det er ulønnsomt for fellesskapet og den norske stat. Dette vil særlig kunne skje dersom oljeprisene er langsiktig lave.

Dette medlem viser til at Greaker og Rosendahl skriver om dette:

«Tildeling av lisenser i Barentshavet sørøst kan dermed føre til at selskapene finner det lønnsomt å bygge ut olje- og gassfelt som er samfunnsøkonomisk ulønnsomme (selv om miljøkonsekvensene skulle ignoreres i den samfunnsøkonomiske vurderingen). Dette er illustrert i Boks 6.1, som også viser at ved Lavt scenario vil aktiviteten være privatøkonomisk lønnsomt under petroleumsskatteregimet, men ikke under fastlands-skatteregimet. Olje- og gassprisene som skal til for å gjøre et prosjekt privatøkonomisk lønnsomt under petroleumsskatteregimet er betydelig lavere enn hva

som er tilfellet under fastlandsskatteregimet (gitt identiske prosjekter)» (2017, s.21)

2. BESLUTNINGER FATTES LØPENDE AV OED PÅ MANGELFULLT GRUNNLAG, SOM GIR UMIDDELBART FORPLIKTENDE UTGIFTER MED ALVORLIG FARE FOR STORE FREMTIDIGE ØKONOMISKE TAP FOR FELLESSKAPET

Dette medlem viser til at en sentral årsak til at dette er en graverende sak, er at beslutningsgrunnlaget fortsatt er i bruk til å utdele historisk høye nivåer av letelisenser nå i 2018. Dette kan påføre fellesskapet store kostnader, bl.a. gjennom leterefusjonsordningen, som gir insentiver til å igangsette leteaktivitet som det er fare for at aldri gir lønnsom utvinning. Fellesskapet tar dermed ansvaret for privat risiko og kostnader på en måte og i et omfang som ikke er korrekt utredet.

Dette medlem viser til at med det skattesystemet som foreligger i Norge i dag, så vil marginale felt raskt bli lønnsomme for private, men ikke for fellesskapet. Dette skaper en gråsoner som gjør riktig håndtering av diskonteringer helt avgjørende. Statens finanser går da med underskudd, og samfunnsøkonomisk ulønnsomme prosjekter kan bli gjennomført. Dersom konsekvensutredningen hadde vært riktig, og potensialet for underskudd hadde fremgått, er det ikke sikkert at Stortinget ville fattet samme beslutning om å åpne Barentshavet.

Dette medlem viser til at det er utbetalt over 100 mrd. (2017-kroner) i leterefusjons-utbetalinger siden 2005. Det er store beløp, som kan øke ytterligere i årene fremover. Petroleumsskattesystemet sikrer fellesskapet avkastning på naturressursene som høstes. Samtidig bidrar systemet til å redusere risikoen knyttet til leting og investeringer. Staten og fellesskapet bærer størstedelen av disse kostnadene. Dette så vi resultatet av før oljeprisfallet i 2014, da kostnadsnivået i næringen var kunstig høyt.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at det nå letes etter mer olje og gass i områder som vi vet er krevende, og hvor det vil bli kostbart å hente ut ressursene. Dette kan føre til at den aktiviteten som nå foregår i Barentshavet, vil føre til funn som gir lønnsomme funn for selskapene, men hvor vi som samfunn faktisk taper på aktiviteten. At slike situasjoner kan foreligge hvor felt blir lønnsomme for private investeringer, men ikke for fellesskapet, er bekreftet av OED selv. Disse medlemmer viser til at i brevet fra OED til Sosialistisk Venstreparti av 5. januar 2018, ref. 17/1779, så fremgår det at den norske stat kan havne i en situasjon hvor private selskaper tjener, mens staten taper på et prosjekt. Dette dokumenterer at man for et bredt tilfang av felt i det aktuelle området kan havne i en situasjon hvor fellesskapet får høyere risiko og kan gå på

tap, samtidig som det er sårbare områder man opererer i, og miljøkostnadene derfor kan bli katastrofale.

Disse medlemmer viser til at WWF har utarbeidet en rapport hvor de viser at utbygging av Aasta Hansteen er et tapsprosjekt for staten, mens selskapet vil tjene penger på prosjektet. Dette viser at selskapenes interesser ikke trenger å være sammenfallende med statens interesser. Dagens skattesystem gir denne type vridninger. Disse medlemmer er derfor sterkt kritiske til at Stortinget ikke har fått seg forelagt en ny vurdering av lønnsomheten i Barentshavet Sør-Øst. Selskapenes søknader om utbygging og drift er ikke nødvendigvis gode indikasjoner på lønnsomheten for den norske stat.

Disse medlemmer vil derfor fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med nye anslag over forekomstene og samfunnsøkonomisk lønnsomhet knyttet til Barentshavet Sør-Øst. Det forutsettes bl.a. at en korrekt CO₂-pris, som forutsetter å inkludere kostnadene for å nå 2-gradersmålet, inkluderes i beregningene. Samfunnskostnadene av global oppvarming forutsettes også hensyntatt i beregningene.»

Klimagassutslipp og oljevirkksomheten

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at olje- og gassindustrien har bidratt til å skape arbeidsplasser og gitt Norge store inntekter, men utvinning og bruk av fossil energi er også den viktigste årsaken til de menneskeskapte klimaendringene. Oljeindustrien er den største utslippssektoren i Norge. I tillegg medfører norske eksporterte petroleumsprodukter utslipp når de brennes i utlandet.

Disse medlemmer viser til at det begynner å bli lenge siden forrige petroleumsmelding var til behandling i Stortinget, og mye har endret seg på disse årene. Både det kraftige fallet i oljeprisen og Parisavtalen har langsiktig innvirkning på norsk petroleumsvirkosomhet, og oppdatert kunnskap er viktig for å kunne føre riktig petroleumspolitik. Disse medlemmer har derfor ment at det kan være fornuftig med en ny petroleumsmelding som behandler alle sider av norsk petroleumspolitik på en grundig måte. Disse medlemmer mener den fremlagte Prop. 80 S (2017–2018) med en statusgjennomgang for petroleumsvirkosomheten i liten grad reflekterer og gjennomgår grundig de store utfordringer som petroleumsnæringen står framfor. Disse medlemmer viser til at det hadde vært fornuftig om regjeringen imøtekom Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønnes forslag fra tidligere i år om å legge frem en ny petroleumsmelding om norsk olje- og gasspolitikk – i

lys av klimautfordringen en står overfor og den nye markedssituasjonen.

Disse medlemmer viser til at Prop. 80 S (2017–2018) legger Det internasjonale energibyrået (IEA) sine tre hovedscenarier, presentert i World Energy Outlook, til grunn når man skal vurdere fremtidens energitvilling. Disse medlemmer mener det er underlig at regjeringen i Prop. 80 S (2017–2018) bare viser framskrivinger fram til 2040, all den tid mange petroleumsfelter har lengre levetid enn dette, inkludert feltet som denne proposisjonen handler om; Johan Castberg, som har levetid til etter 2050.

Disse medlemmer vil minne om at to av scenarioene som IEA presenterer, ikke vil føre verden til å nå Parisavtalens mål om maksimalt 2 graders oppvarming. Disse medlemmer viser videre til at i Sustainable Development-scenariotet til IEA legges det opp til en utslippsbane som bare med 50 pst. sannsynlighet når 2-gradersmålet. Disse medlemmer vil minne om at ingen av IEAs scenarier er like ambisiøse som det mest ambisiøse scenariotet til FNs klimapanel IPCC, som har minst 66 pst. sannsynlighet for å nå to grader. Disse medlemmer viser til at IEAs scenarier har en historie på å undervurdere fornybar energi sin utvikling, noe for eksempel Kaus Mohn har kritisert i «The Gravity of Status Quo: A Review of IEA's World Energy Outlook» (2018). Disse medlemmer mener derfor norsk petroleumsvirksomhet må analyseres med et mer mangfoldig scenarioutvalg og inkludere scenarier som med større sannsynlighet når de internasjonale klimamålene, som jo Norge har sluttet seg til. Som et minstemål burde FNs klimapanel IPCC' scenarier presenteres på lik linje med IEA sine i en proposisjon som presenterer status for petroleumsvirksomheten.

Disse medlemmer vil også minne om at scenariotet som Prop. 80 S (2017–2018) henviser til for fremtidig energitvilling, og som samtidig tar hensyn til de internasjonale klimamålene, i betydelig grad legger som premiss store negative utslipp i perioden etter 2050, i form av lagring av bioenergi og karbonfangst og planting av skog. Disse medlemmer viser til at det er knyttet usikkerhet til om dette lar seg gjøre i en slik skala, og at IEA selv mener dette er utfordrende. Usikkerheten knyttet til slike negative utslipp er også fremhevet av IPCC selv, og av norske klimaforskere som Glenn Peters fra Cicero. I artikkelen «The trouble with negative emissions» (2016) konkluderer han og Kevin Anderson slik:

«Negative-emission technologies are not an insurance policy, but rather an unjust and high-stakes gamble. There is a real risk they will be unable to deliver on the scale of their promise.»

Disse medlemmer mener dette ikke betyr at slike teknologier vil avvises, men man må være klar over usikkerheten, og at teknologier for negative utslipp vil

kunne komme i konflikt med matproduksjon, ivaretagelse av naturmangfold og folks rettigheter til landområder. Derfor er det hensiktsmessig å legge opp en politikk som i størst mulig grad baserer seg på en utfasing av fossile energikilder raskest mulig, slik at avhengigheten av å lykkes med negative utslipp blir minst mulig og kan begrenses til utslipp som er vanskelige å fjerne. Disse medlemmer vil også minne om at dersom regjeringen mener at negative utslipp skal realiseres i en slik omfattende skala om bare få tiår, slik man kan få inntrykk av i Prop. 80 S (2017–2018), så må et minstemål være å legge fra seg den skeptiske og passive holdningen til satsingen på karbonfangst og -lagring som presenteres i revidert nasjonalbudsjett for 2018.

Disse medlemmer viser videre til at proposisjonen omtaler fossil gass som en energikilde med en rekke gode egenskaper, og spesielt blir råstoffets evne til å kutte klimagassutslipp og støtte til fornybar energi fremhevet. Disse medlemmer vil minne om at gass faktisk er en fossil energikilde som bidrar til klimaendringene. Dersom verden skal styre mot å nå sine klimamål med en betydelig grad av sikkerhet, så må også fossil gass erstattes av fornybare energikilder.

Disse medlemmer viser til at Prop. 80 S (2017–2018) argumenterer for at utslipp per produsert enhet på norsk sokkel er vesentlig lavere enn gjennomsnittet i andre land. Disse medlemmer vil innvende at det at utslippene på norsk sokkel i gjennomsnitt er lavere enn noen andre land, ikke er et argument for å opprettholde produksjonen på sokkelen, slik det gjøres i Prop. 80 S (2017–2018). For det første finnes det andre land som har lavere gjennomsnittlige utslipp enn det Norge har. For det andre, og minst like vesentlig: Produksjonen på norsk sokkel skjer fra et mangfold av felter, og disse har svært varierende utslipp. Noen av feltene på norsk sokkel har svært høye utslipp, også sammenliknet med gjennomsnittet i verden.

Disse medlemmer viser videre til Statistisk sentralbyrå sin Rapport 13/2013 «Norsk olje- og gassproduksjon. Effekter på globale CO₂-utslipp og energisituasjonen i lavinntektsland» fra Fæhn m.fl., finansiert av Kirkens Nødhjelp og Framtiden i våre hender. Rapporten konkluderer på følgende måte:

«Hvis verden ikke får på plass en internasjonal klimaavtale, vil redusert norsk oljeproduksjon kunne bidra til globale utslippskutt, men sammenliknet med globale utslipp vil reduksjonene være beskjedne. Våre beregninger antyder at for hver prosent nedgang i norsk oljeproduksjon faller globale CO₂-utslipp med ca. en million tonn (som tilsvarer f.eks. omlag to prosent av Norges årlige utslipp). En gunstig klimaeffekt betyr ikke nødvendigvis at redusert norsk oljeutvinning er en kostnadseffektiv klimapolitikk. Redusert oljeutvinning gir tapte oljeinntekter, og må sammenliknes med virkninger og kostnader ved alternative klimatiltak. Endret norsk gassproduksjon har usikker klimaeffekt.»

På bakgrunn av disse momentene mener disse medlemmer at det ikke er tilstrekkelig belegg for påstanden om at globale utslipp fra produksjonsleddet vil øke dersom norsk petroleumsproduksjon reduseres.

Disse medlemmer viser videre til at klimaendringene er i gang. I Norge opplever vi styrtregn, flom og ras, men aller hardest rammes mennesker i fattige land. Verden har allerede funnet mer olje, kull og gass enn klimaet tåler å hente ut om vi skal unngå ødeleggende klimaendringer. Disse medlemmer viser til at partiene derfor sier nei til å gi oljeindustrien nye lete-tillatelser. Disse medlemmer mener Norge skal la olje og gass bli liggende, til beste for klimaet og i respekt for framtidige generasjoner, og går derfor mot nye oljeutbygginger. Per i dag er det ikke politisk flertall for et slikt syn i norsk oljepolitikk. Disse medlemmer vil derfor jobbe for at det stilles strengest mulige vilkår ved petroleumsutbygginger, som det er politisk flertall for.

Særlig verdifulle og sårbare områder (SVO)

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne mener at norske havområder må forvaltes i et helhetlig økosystembasert perspektiv. I en slik forvaltning mener disse medlemmer at områder som på grunn av sine naturverdier er definert som særlig verdifulle og sårbare (SVO), må forvaltes spesielt strengt etter føre-var-prinsippet. Disse medlemmer mener derfor at miljøfaglige råd i SVO-områder må være førende, og at SVO-områder i sin helhet ikke bør inkludere petroleumsaktivitet. Disse medlemmer har merket seg at de fleste tildelinger av oljeblokker i SVO-områder har skjedd i strid med miljøfaglige råd. Disse medlemmer merker seg også at dette kan synes som en trend som i økende grad kan være på kant med forvaltningsplanssystemets intensjon om å ivareta havområdenes økologiske funksjoner og naturmangfold. Disse medlemmer mener derfor at SVO-områder i sin helhet skal forvaltes uten petroleumsaktivitet grunnet deres naturverdier.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at gradvis innfasing av nytt leteareal har vært en bærebjelke i norsk petroleumsforvaltning. De siste konsesjonsrundene med rekordmange blokker, kombinert med en stadig utvidet TFO-ordning, utfordrer dette prinsippet. Dette medlem mener det ville vært fornuftig å revurdere tempoet for innfasing av nytt areal. Dette medlem viser til at TFO-rundene siden innføringen i 2003 har bidratt til et betydelig antall nye tillatelser på norsk sokkel. Dette medlem mener ordningen dermed har vokst langt ut over det som opprinnelig var meningen, og at den i dag fremstår tilnærmet likestilt med de ordinære konsesjonsrundene.

Dette medlem viser til at TFO-ordningen ble etablert i St.meld. nr. 38 (2001–2002) som et redskap for å påvise mindre ressurser som er lønnsomme å utvinne dersom disse tilknyttet eksisterende installasjoner. Ordningen skulle gjelde i modne områder, som ble definert som områder hvor det i lang tid har foregått stor petroleumsaktivitet, fortrinnsvis i Nordsjøen og deler av Norskehavet. Selv om det i disse områdene er avtagende forventninger til å gjøre nye store funn, er det fortsatt et klart potensial for å påvise mindre ressurser som er lønnsomme å utvinne dersom disse tilknyttet eksisterende installasjoner. Dette medlem viser til at siktemålet med TFO-ordningen dermed var å tildele arealer der en kan påvise petroleumsressurser som kan fases inn til allerede eksisterende installasjoner. Det var også et mål å gjøre det mer attraktivt for nye typer selskaper, eksempelvis mindre oljeselskaper og leverandørindustrielskaper, å etablere seg som rettighetshavere på norsk kontinentalsokkel.

Dette medlem viser til at TFO-systemet er organisert slik at intensjonen er å utvide de forhåndsdefinerte områdene med nye blokker etter hvert som nye områder på norsk sokkel modnes for petroleumsaktivitet, men områdene skal ikke innskrenkes. Det vil si at inkludering av nye blokker i forhåndsdefinerte områder vurderes som endelige, dette til forskjell fra de ordinære konsesjonsrundene, hvor myndighetene i forkant av hver enkelt konsesjonsrunde fastsetter hvilke arealer selskapene skal gis anledning til å søke på.

Vesentlige kontraktsmessige forpliktelser

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at i medhold av petroleumsloven § 4-2 femte ledd skal vesentlige kontraktsmessige forpliktelser ikke inngås og byggearbeid ikke påbegynnes før PUD er godkjent, med mindre departementet samtykker til dette. Disse medlemmer viser til at ved en rekke utbygginger samtykker departementet til vesentlige kontraktsmessige forpliktelser. Dette gjelder også Johan Castberg. Disse medlemmer viser til at Olje- og energidepartementet samtykket til at rettighetshaverne kan inngå kontraktsmessige forpliktelser med en antatt eksponering fram til antatt PUD-godkjenning på om lag 2,5 mrd. 2017-kroner, inkludert kanselleringskostnader. Totalomfang av disse kontraktene er på om lag 20,5 mrd. 2017-kroner. Disse medlemmer mener en slik praksis legger utilbørlig press på Stortinget til å godkjenne utbyggingen uten endringer i vilkår. Dette så man for eksempel tydelig i saken om utbygging av Johan Sverdrup og tilhørende felter på Utsira. Behovet for å stille krav til utbygginger vil øke etter hvert som behovet for en strammere klimapolitikk øker.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at vesentlige kontraktsmessige forpliktelser ikke inngås og byggearbeid ikke påbegynnes, før plan for utbygging og drift (PUD) av en petroleumsutbygging er godkjent.»

Rammevilkår for å kutte klimagassutslipp

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at dersom man skal kutte norske utslipp av klimagasser og styre Norge mot lavutslippssamfunnet, må man unngå å gjøre teknologivalg som låser sektoren til høye utslipp i lang tid framover. Disse medlemmer viser til at dette er bakgrunnen for at Stortinget har bedt om at kraft fra land eller andre utslippsfrie energiløsninger alltid utredes ved nye utbygginger. Disse medlemmer viser videre til at dette også var bakgrunnen for at Stortinget ba regjeringen i konsesjonsvilkårene for Johan Sverdrup stille krav om etablering av en områdeløsning som omfatter Gina Krogh, Edvard Grieg, Ivar Aasen og Johan Sverdrup, hvor hele området kraftbehov dekkes med kraft fra land, med en tidsplan for gjennomføring.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne vil minne om at regjeringens utvalg for grønn konkurransekraft anbefaler å «vurdere behovet for endringer i petroleumsregimet for å sikre at fellesskapet ikke tar økende risiko i et marked med økende etterspørselusikkerhet». Disse medlemmer savner en slik gjennomgang i proposisjonen.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at det petroleumspolitiske rammeverket forutsetter at man beskriver ulike konsepter for utbyggingen, inkludert mulighetene for elektrifisering, i plan for utbygging og drift (Innst. S. nr. 114 (1995–1996), petroleumsforskriften, utredningsinstruksen). Dette medlem mener likevel at elektrifisering i flere tilfeller blir mangelfullt utredet og vurdert. Selskapene som eier utvinningslisensen, velger konseptet først ut fra bedriftsøkonomiske kriterier, deretter beskrives mulighetene for kraft fra land (elektrifisering) av dette konseptet. For noen tekniske utbyggingskonsepter er da elektrifisering i praksis allerede valgt bort. Det er dermed fare for at utbyggingsløsninger som er noe dyrere, men som ville muliggjort elektrifisering og vært mer samfunnsøkonomisk lønnsomme, aldri blir presentert for beslutningstaker.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen stille som krav at plan for utbygging og drift (PUD) av alle nye petroleumsfelter skal gjennomføre en full utredning av et utbyggingskonsept der vilkåret er bruk av kraft fra land-løsning

eller annen fornybar energiforsyning for kraft- og varmebehovet til driften av feltet.»

Dette medlem mener det ville vært å foretrekke om utslippsfrie energiløsninger var standard vilkår ved alle nye petroleumsutbygginger. På denne måten kunne man unngå å låse norske klimagassutslipp til fossil teknologi i flere tiår framover.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen stille som krav at plan for utbygging og drift (PUD) av alle nye petroleumsfelter sikrer bruk av kraft fra land-løsning eller annen fornybar energiforsyning for kraft- og varmebehovet til driften av feltet.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har merket seg debatten om lønnsomheten i nye petroleumsutbygginger, som Goliat og Aasta Hansteen, og at det kan være forskjell på hva som lønner seg for staten, og hva som lønner seg for selskapene etter at skattevirkninger er tatt hensyn til. Disse medlemmer viser til at bare siden 2013 har summen av statens skatteutgifter knyttet til investeringer i petroleumsnæringen vokst til over 85 mrd. kroner. Det er en utfordring for Norges økonomi at politikken som føres, bygger opp under aktivitet som kan være ulønnsom for staten, men lønnsom for oljeselskapene, særlig i en tid hvor energimarkedene er i rask endring, og hvor det hefter stor usikkerhet ved fremtidig prisutvikling i olje- og gasssektoren.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide lønnsomhetsberegninger for staten etter skattevirkninger ved vurdering av alle fremtidige investeringer på norsk sokkel, og at disse beregningene kommer inn i vurderingsgrunnlaget når nye investeringer skal til behandling i Stortinget.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne mener at kraftforsyning fra land er et viktig virkemiddel for å kutte norske punktutslipp av klimagasser. Disse medlemmer viser til at klimagassutslippene fra norsk sokkel har gått opp med 83,3 pst. siden 1990. Disse medlemmer viser til at Norge skal kutte sine klimagassutslipp betydelig i årene fremover, og mener det vil være krevende å få aksept for betydelige kutt i noen sektorer samtidig som andre sektorer får mulighet til å øke sine utslipp betydelig. Disse medlemmer mener derfor landstrøm må være regelen og ikke unntaket som kraftforsyning offshore. Dette

inkluderer elektrifisering av enkeltfelt og tilrettelegging for områdeløsninger der enkeltfelt ikke kan løfte investeringen alene. Disse medlemmer har merket seg at forklaringene på hvorfor krafttilførsel fra land er blitt valgt bort, har vært stort sett de samme i 20 år. Disse medlemmer undrer seg over at en næring som har gjort store teknologiske fremskritt på de fleste områder de siste 20 årene, ikke har klart å løse utfordringene med krafttilførsel fra land.

Standardkontrakter

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at det er fremforhandlet standardkontrakter mellom Norsk olje og gass og Norsk Industri. Slike kontrakter er produktivitetsfremmende (fjerner usikkerhet og etablerer standarder) og er kjent for norsk leverandørindustri. Det bør derfor komme pålegg overfor utbygger om å ta i bruk slike standardkontrakter ved utbyggingen.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen pålegge bruk av Norsk olje og gass og Norsk Industris framforhandlede standardkontrakter når petroleumsfelter bygges ut.»

Utbygging og drift av Johan Castberg-feltet

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til plan for utbygging og drift av Johan Castberg-feltet. Dette er det hittil største oljefeltet som er funnet i Barentshavet. Med en forventet produksjonsperiode på tretti år blir prosjektet viktig for sysselsetting og verdiskaping i generasjoner fremover. Utbyggingen er lønnsom ved oljepriser på over 35 USD per fat.

Flertallet viser til at Johan Castberg-utbyggingen vil bli viktig for norsk olje- og gassindustri, da utbyggingen sammenfaller med en tid preget av lav oljepris og lavere aktivitet i næringen enn tidligere.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at operatøren har vurdert balansepris til 31 USD per fat. Regjeringen konkluderer med at dette viser at prosjektet er robust for eventuell klimarisiko med lave priser. Disse medlemmer viser til at dette ikke er en tilfredsstillende samfunnsøkonomisk analyse som gir Stortinget den nødvendige informasjonen til å fatte en informert beslutning. Miljødirektoratet har etterlyst analyser av hva lønnsomheten i prosjektet vil være dersom kvoteprisen i fremtiden reflekterer kostnaden ved å nå Paris-målet. Dette har operatøren avvist å fremlegge, med henvisning til veiledningen for PUD og PAD. Disse medlemmer viser til at de samfunnsøkonomiske konsekvensene ikke er tilstrekkelig utredet, og at

dette umuliggjør en velinformert beslutning i Stortinget.

Disse medlemmer vil derfor fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med samfunnsøkonomiske beregninger av Castberg-prosjektet hvor de reelle klimarisikoene og -kostnadene er inkludert.»

Disse medlemmer viser til at det samtidig er viktig at Stortinget i fremtiden får seg reelle beregninger forelagt når større prosjekter som dette skal vurderes og besluttes. Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endring i 'Veiledning til plan for utbygging og drift av en petroleumsforekomst (PUD) og plan for anlegg og drift av innretninger for transport og for utnyttelse av petroleum (PAD)'. Veiledningen må sikre at en reell samfunnsøkonomisk analyse presenteres for Stortinget hvor de reelle klimakostnadene av forslagene presenteres.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener Norge skal la olje og gass bli liggende, til beste for klimaet og i respekt for framtidige generasjoner, og går derfor mot nye oljeutbygginger. Per i dag er det ikke politisk flertall for et slikt syn i norsk oljepolitikk. Dette medlem vil derfor jobbe for at det stilles strengest mulig vilkår ved petroleumsutbygginger som det er politisk flertall for.

Ilandføring

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Miljøpartiet De Grønne, viser til at Statoil på komiteens høring 3. mai 2018 beskriver at det ikke er tatt stilling til hvilken løsning en skal benytte for eventuell ilandføring. Flertallet vil påpeke viktigheten av den grundige utredningen av en omlastningsterminal eller en skip-til-skip-løsning som nå pågår, da det er av betydning for lokale ringvirkninger.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, minner om at stor oppslutning om olje- og gassvirk-somheten på sikt er en sentral forutsetning for næringens fremtid. Det forutsetter at folk opplever næringen som seriøs, og at den er opptatt av å begrense klimautslippene og av å skape arbeidsplasser og ringvirkninger lokalt. Dette flertallet mener det er svært viktig at folk lokalt opplever en direkte økt sysselsettingseffekt ved utbygging av store oljefelt.

Dette flertallet påpeker viktigheten av en ilandføringsterminal på Veidnes i Finnmark med mulighet for å betjene flere felt og med gode utsikter til økt

volum av råolje i Barentshavet. Dette flertallet er opptatt av at petroleumsvirksomhet til havs skal gi arbeidsplasser og næringsutvikling på land. I 1971 vedtok Stortinget «De ti oljebud». Et av de aller viktigste budene var at ressursene på norsk sokkel som hovedprinsipp skulle ilandføres i Norge. Dette flertallet mener at aktiviteten i Barentshavet må organiseres og drives slik at ringvirkningene bidrar til sysselsetting og næringsutvikling i Nord-Norge. Ilandføring av olje fra felt i Barentshavet til oljeterminal på Veidnes i Nordkapp kan være et viktig bidrag i så måte.

Dette flertallet viser til at oljeselskapene, som siden 2015 i et eget industriprosjekt (Barents Sea Oil Infrastructure (BSOI)), har utredet mulighetene for etablering av en omlastningsterminal på Veidnes i Nordkapp, men at de til nå ikke har lyktes i å identifisere en lønnsom omlastningsløsning.

Dette flertallet minner om at det i 2013 ble feiret at det skulle bygges en ny ilandføringsterminal for olje fra Barentshavet, med egen terminal planlagt til Veidnes. Det skjedde som følge av at Equinor, tidligere Statoil, da offentliggjorde et konseptvalg for nåværende Castberg med en slik terminal. Dette flertallet vil understreke at Equinor gjennom dette skapte store forventninger lokalt i Honningsvåg, og selv om sentrale premisser for beslutningen ikke har slått til, er ønsket om disse arbeidsplassene lokalt like stort.

Dette flertallet understreker at sterk oppslutning i befolkningen er en forutsetning for fortsatt norsk oljeutvinning. Derfor må også produksjonen komme fellesskapet til gode gjennom arbeidsplasser og styrking av lokalsamfunnene. Folk som bor i Finnmark, skal dra nytte av oljeproduksjonen. Dette flertallet er derfor opptatt av at selskapene legger aktivt til rette for at lokalt og regionalt næringsliv kan delta aktivt, særlig i den langsiktige produksjonsfasen for feltet. Dette flertallet viser videre til at rettighetshaverne senest to år etter at feltet er satt i produksjon, skal gjennomføre en analyse av regionale og lokale ringvirkninger av utbyggingen.

Dette flertallet understreker ønsket om at oljen på Johan Castberg-feltet skal tas opp med størst mulige lokale ringvirkninger. Dette flertallet registrerer at selskapene slår fast at den utredede ilandføringsløsningen ikke er samfunnsmessig eller industrielt lønnsom i forbindelse med denne utbyggingen alene. Dette flertallet understreker at ved etablering av flere produserende felt i Barentshavet må disse sees i sammenheng med Johan Castberg og bygging av en ilandføringsterminal på Veidnes.

Dette flertallet mener det er avgjørende med et best mulig beslutningsgrunnlag også i denne saken. Dette flertallet mener derfor det er viktig at arbeidet i BSOI videreføres, blant annet ved at det ses på en nedskalert omlastningsterminal i kombinasjon med en

eventuell skip-til-skip-løsning i Sarnesfjorden. Dette flertallet har i så måte vektlagt at en videre utredning ikke forringer muligheten for å ta olje fra Castberg-feltet til en eventuell fremtidig terminal, selv om det skulle medføre at en eventuell løsning ikke er på plass til produksjonsstart i 2022. Identifiseres det en lønnsom omlastningsløsning i Finnmark gjennom det videre utredningsarbeidet, legger dette flertallet til grunn at Castberg-feltet skal benytte denne.

Dette flertallet foreslår:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at senest ved etablering av flere produserende felt i Barentshavet må disse sees i sammenheng med Johan Castberg og bygging av en ilandføringsterminal på Veidnes i Finnmark.»

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte – innen utgangen av 2018 og med sikte på vedtak – om utredningene Barents Sea Oil Infrastructure gjør om en nedskalert terminalløsning og en skip-til-skip-løsning på Veidnes i Finnmark. Beslutningen skal bygge på hensyn til god ressursforvaltning.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at i utgangspunktet lå ilandføring av petroleum til Veidnes i Nordkapp inne i det originale konseptet. Ilandføring vil kunne skape betydelige lokale ringvirkninger. Partnernes reviderte konsept skiller ut ilandføring som et eget prosjekt som ikke vil utløses av Johan Castberg-utbyggingen.

Dette medlem viser til at utbygging uten ilandføring innebærer at landsdelen går glipp av de positive ringvirkningene som oljebransjen har brukt som brekkstang for å få tilgang til nye områder i Barentshavet. Dette medlem viser videre til at Stortinget kunne anmodet regjeringen om å stille krav om ilandføring av olje fra Johan Castberg-feltet til Finnmark for å utløse lokale ringvirkninger, slik Sosialistisk Venstreparti foreslo i Stortinget i vårsesjonen 2017. Dette medlem viser til at et slikt krav ikke ble støttet av andre partier enn Miljøpartiet de Grønne.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen stille krav om ilandføring av olje fra Johan Castberg-feltet til Finnmark for å utløse lokale ringvirkninger.»

Samfunnsmessige konsekvenser

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at inntektene fra norsk petroleumsnæring har tjent oss godt, og vil videreføre politikken der all framti-

dig utbygging av olje- og gassfelt skal være samfunnsøkonomisk lønnsom og bidra til det norske fellesskapet.

Flertallet viser til at samlede kostnader for utbygging og 30 års drift av Castberg-feltet er om lag 95 mrd. kroner, og at samlede inntekter er estimert til om lag 270 mrd. kroner, og viser videre til at størsteparten av overskuddet tilfaller det norske samfunnet gjennom skattesystemet og SDØE-ordningen. Flertallet påpeker at Castberg-utbyggingen vil være en stor del av den investering som skal skje på norsk sokkel i årene framover. Dermed er den svært viktig for hele petroleumsvirksomheten og leverandørindustrien.

Flertallet er opptatt av at utbyggingen skal gi positive ringvirkninger for Nord-Norge. Det er beregnet at 40 pst. av den nasjonale verdiskapningen i driftsfasen kommer regionalt i Nord-Norge. Flertallet viser til at selskapene, senest to år etter at feltet er satt i produksjon, skal gjennomføre en analyse av regionale og lokale ringvirkninger av utbyggingen.

Flertallet er svært opptatt av at utbyggingen ikke skal gi store miljøpåvirkninger. Det er forventninger om at det gjennomføres tiltak for å begrense utslipp til luft og sjø, arealbeslag og fysiske inngrep.

Havvind

Komiteen viser til at det fremgår av Prop. 80 S (2017–2018) Utbygging og drift av Johan Castberg-feltet med status for olje- og gassvirksomheten, side 54 at:

«Operatøren har som alternativ til lokal kraftgenerering ved gassturbiner, utredet muligheten for helt eller delvis å dekke behovet for kraft og varme gjennom tilførsel av kraft fra land eller fra havvindmøller. En løsning basert på havvindmøller er per i dag for umoden og kostbar teknologi til å kunne tas i bruk på Castberg-feltet.»

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, påpeker at utviklingen innen havvind har skutt fart de siste årene, og at det er grunn til å tro at teknologien ytterligere vil forbedres, og at kostnadene vil gå ned. Equinor har bygget ut flere havvindparker i Storbritannia og åpnet den første vindparken med flytende turbiner i Skottland i oktober 2017. De første områdene på norsk sokkel for utbygging av havvind er planlagt utlyst i 2018. Flertallet viser til at flytende havvind i økende grad vil bli en viktig del av verdens energiforsyning, og utgjør et stort verdiskapingspotensial for norsk maritim og offshore leverandørindustri. Flertallet mener at Equinor, sammen med andre operatører i området, fortløpende må vurdere om en områdeløsning der havvind kan dekke deler av behovet for kraft og varmekraft, kan være samfunnsøkonomisk lønnsom.

Lønnsomhet

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at Prop. 80 S (2017–2018) presenterer Johan Castberg-feltet som et samfunnsøkonomisk lønnsomt og robust prosjekt som kan gjennomføres. Disse medlemmer viser til at flere utbygginger på norsk sokkel har hatt store kostnadsavvik fra de planer som opprinnelig ble presentert for Stortinget da utbyggingene ble godkjent. Disse medlemmer viser videre til Miljødirektoratets høringsuttalelse til konsekvensutredningen av prosjektet, der direktoratet skriver:

«Konsekvensutredningsdokumentet fra Statoil presenterer kun en lønnsomhetsberegning (...). Rask utvikling i nullutslippsteknologier og strammere global klimapolitikk øker usikkerheten rundt fremtidige olje- og gasspriser. Å nå målene i Parisavtalen innebærer rask global avkarbonisering av både kraft- og transportsektoren, og dermed et permanent skifte i etterspørselen etter fossile ressurser. Vi viser til anbefalingene fra G20-landenes Financial Stability Board, hvor en av hovedanbefalingene er å benytte ulike scenarier for å vurdere klimarisiko. TCFD anbefaler at virksomheter, i tillegg til de framtidsscenarioer som vanligvis benyttes, bruker et togradersscenario for å beskrive mulig utvikling med langt strammere klimapolitikk globalt og/eller langt raskere utvikling og implementering av nullutslippsteknologier. (...) Etter vårt syn er det viktig at Stortinget presenteres for den reelle økonomiske usikkerheten i prosjektet, og ikke kun med en lønnsomhetsvurdering som baserer seg på forutsetninger hvor det er stor usikkerhet knyttet til hver enkelt forutsetning.»

Klimagassutslipp

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at utbygging og drift av Castberg-feltet slik det nå foreslås, vil medføre betydelige utslipp til luft av CO₂, CH₄, nmVOC, NO_x, SO_x, svart karbon og partikler. I driftsfasen vil størstedelen av utslippene stamme fra kraftgenerering med gassturbiner. Dette medlem viser til at drift av feltet forventes å medføre årlige gjennomsnittlige utslipp på om lag 315 000 tonn CO₂, 540 tonn NO_x og 140 tonn nmVOC. Dette medlem viser til Miljødirektoratet, som skriver:

«Gjennomsnittlig CO₂-intensitet over feltets levetid er av Statoil beregnet til i underkant av 100 kg CO₂/Sm³ o.e., mens gjennomsnittet for sokkelen er i størrelsesorden 52,5 kg CO₂/Sm³ o.e. (NOROG 2016).»

Dette medlem viser til at utbygger av feltet har valgt en utbyggingsløsning med skipsformet FPSO, som har tekniske begrensninger mht. elektrifisering siden det roterer rundt en dreieskive. En sirkulær produksjonssenheter som ikke har denne tekniske begrensningen, ble valgt bort i tidlig fase.

Dette medlem viser til at Miljødirektoratet i sin uttalelse til program for konsekvensutredningen anno-

det Equinor om at konsekvensutredningen også synliggjorde tiltakskostnadene ved elektrifisering av en sirkulær produksjonsenhet. Equinor etterkom ikke dette, med den begrunnelse at de mente dette ikke var en aktuell utbyggingsløsning.

Dette medlem mener at alternative utbyggingsløsninger, og mulighetene for elektrifisering av feltet med disse, ikke er tilstrekkelig utredet. Dette medlem viser til at Miljødirektoratet i sin høringsuttalelse kommer med kritikk av konsekvensutredningen (KU) av Johan Castberg. Direktoratet mener at siden konkrete beregninger av tiltakskostnader for en konkret utbyggingsløsning med utslippsfri kraft- og varmforsyning mangler, så er utredningen som helhet mangelfull. Direktoratet skriver:

«På enkelte områder mener vi foreliggende KU ikke gir god nok eller tilstrekkelig informasjon om miljøkonsekvensene. Blant annet kan valg av utbyggingsløsning medføre at elektrifisering av feltet ikke kan gjennomføres, med de miljømessige konsekvenser dette har, samtidig som alternative utbyggingsløsninger og mulighetene for elektrifisering av feltet med disse, ikke er tilstrekkelig utredet.»

Dette medlem viser til at utredet utbyggingsløsning låser norske klimagassutslipp på et høyere nivå enn nødvendig i flere tiår framover. Dette medlem viser til at levetiden for petroleumsfelter ofte blir lengre enn hva man forutsetter på godkjenningstidspunktet. Johan Castberg er allerede planlagt å produsere i 30 år, fram til år 2052, og kommer dermed til å produsere petroleum og slippe ut klimagasser helt fram til perioden da Stortinget har bestemt at Norge skal være et lavutslippssamfunn. En slik beslutning er vanskelig å godkjenne uten at alternativ utbyggingsløsning uten utslipp i produksjonsfasen er utredet og lagt fram.

Dette medlem viser til at regjeringen tidligere har uttalt at de har ambisjoner om å kutte i utslippene av klimagasser fra petroleumssektoren. Statsminister Erna Solberg uttalte følgende i spørretimen 9. april 2014, den gang om mulig elektrifisering av Utsirahøyden:

«Jeg mener at utslippene fra olje- og gassvirksomheten skal ned, men jeg sier det jeg mener, at 2020 er et veldig tidlig perspektiv for å få det til, fordi investeringene nesten burde vært gjort nå hvis de faktisk skulle hatt stor effekt i 2020.»

Dette medlem mener at for at Stortinget skal kunne foreta en reell vurdering av ulike utbyggingsløsninger, bør det fremlegges en tilleggsutredning, hvor mulighetene for å elektrifisere med andre utbyggingsløsninger er utredet.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det gjennomføres en tilleggsutredning for Johan Castberg-feltet, der kraft- og varmebehovet til driften av feltet dekkes av kraft-fra-land eller annen fornybar eller utslippsfri energiforsyning, og at denne gjennomføres og legges fram før Prop. 80 S (2017–2018) sluttbehandles.»

Dette medlem viser videre til at utbyggingsprosjekter i langt større grad enn før planlegges med skipsformet FPSO. Dette medlem viser videre til at utfordringen med en skipsformet FPSO er overføringen av høyspent likestrøm (HVDC) gjennom en dreieskive, samt begrensinger knyttet til hvor store mengder vekselstrøm (HVAC) som kan overføres gjennom dreieskiven.

Dette medlem viser videre til at Equinor i forbindelse med Johan Castberg-utbyggingen viser til studier som viser at det er mulig å benytte vekselstrømteknologi til del-elektrifisering, men der verifisering gjenstår før gjennomførbarhet kan bekreftes eller avkreftes. Equinor viser videre til at det ikke pågår arbeid med kvalifisering av teknologi for overføring av større mengder vekselstrøm.

Dette medlem viser til at Miljødirektoratet uttaler følgende:

«Teknologiutvikling og kvalifiseringsløp for overføring av større mengder vekselstrøm fra land eller fornybar havenergi avhenger av at aktørene samarbeider. Miljødirektoratet anbefaler derfor at det stilles som vilkår ved eventuell godkjenning av utbyggingsplanene at rettighetshaverne innen en gitt tid skal gjennomføre et program, gjerne i samarbeid med andre aktører, som skal sikre/legge til rette for teknologiutvikling og kvalifisering av teknologi for overføring av store kraftmengder til produksjonsskip.»

Dette medlem viser videre til at Miljødirektoratet anbefaler at det stilles som vilkår ved en eventuell godkjenning av utbyggingsplanene at rettighetshaverne skal legge fram en plan for hvordan en områdeløsning for kraft fra land kan gjennomføres.

Dette medlem foreslår:

«Stortinget ber regjeringen sørge for følgende nye vilkår for godkjenning av plan for utbygging og drift av Johan Castberg-feltet:

Rettighetshaverne skal gjennomføre et program for å sikre teknologiutvikling og kvalifisering av teknologi for overføring av store kraftmengder til produksjonsskip. Nærmere tidsramme for gjennomføring settes av Oljedirektoratet.

Rettighetshaverne skal legge fram en plan for hvordan en områdeløsning for kraft fra land kan gjennomføres. Nærmere tidsramme for gjennomføring settes av Oljedirektoratet.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen sørge for at vesentlige kontraktsmessige forpliktelser ikke inngås og byggearbeid ikke påbegynnes, før plan for utbygging og drift (PUD) av en petroleumsutbygging er godkjent.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen utarbeide lønnsomhetsberegninger for staten etter skattevirkninger ved vurdering av alle fremtidige investeringer på norsk sokkel, og at disse beregningene kommer inn i vurderingsgrunnlaget når nye investeringer skal til behandling i Stortinget.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med samfunnsøkonomiske beregninger av Castberg-prosjektet hvor de reelle klimarisikoene og -kostnadene er inkludert.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endring i «Veiledning til plan for utbygging og drift av en petroleumsforekomst (PUD) og plan for anlegg og drift av innretninger for transport og for utnyttelse av petroleum (PAD)». Veiledningen må sikre at en reell samfunnsøkonomisk analyse presenteres for Stortinget hvor de reelle klimakostnadene av forslagene presenteres.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen stille krav om ilandføring av olje fra Johan Castberg-feltet til Finnmark for å utløse lokale ringvirkninger.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen stoppe videre tildelinger av lisenser inntil Stortinget har fått seg forelagt korrekt informasjon, og åpningen av Barentshavet kan vurderes på korrekt grunnlag.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med nye anslag over forekomstene og samfunnsøkonomisk lønnsomhet knyttet til Barentshavet Sør-Øst. Det forutsettes bl.a. at en korrekt CO₂-pris, som forutsetter å inkludere kostnadene for å nå 2-gradersmålet, inkluderes i beregningene. Samfunnskostnadene av global oppvarming forutsettes også hensyntatt i beregningene.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen stille som krav at plan for utbygging og drift (PUD) av alle nye petroleumsfelter skal gjennomføre en full utredning av et utbyggingskonsept der vilkåret er bruk av kraft fra land-løsning eller annen fornybar energiforsyning for kraft- og varmebehovet til driften av feltet.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen stille som krav at plan for utbygging og drift (PUD) av alle nye petroleumsfelter sikrer bruk av kraft fra land-løsning eller annen fornybar energiforsyning for kraft- og varmebehovet til driften av feltet.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen pålegge bruk av Norsk olje og gass og Norsk Industris framforhandlede standardkontrakter når petroleumsfelter bygges ut.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen sørge for at det gjennomføres en tilleggsutredning for Johan Castberg-feltet, der kraft- og varmebehovet til driften av feltet dekkes av kraft-fra-land eller annen fornybar eller utslippsfri energiforsyning, og at denne gjennomføres og legges fram før Prop. 80 S (2017–2018) sluttbehandles.

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen sørge for følgende nye vilkår for godkjenning av plan for utbygging og drift av Johan Castberg-feltet:

Rettighetshaverne skal gjennomføre et program for å sikre teknologiutvikling og kvalifisering av teknologi for overføring av store kraftmengder til produksjonsskip. Nærmere tidsramme for gjennomføring settes av Oljedirektoratet.

Rettighetshaverne skal legge fram en plan for hvordan en områdeløsning for kraft fra land kan gjennomføres. Nærmere tidsramme for gjennomføring settes av Oljedirektoratet.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteen, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet godkjenner plan for utbygging og drift av Johan Castberg-feltet.

II

Stortinget samtykker i at Petoro AS, som er rettighetshaver for statens deltakerandel (SDØE), kan delta i utbygging og drift av Johan Castberg-feltet.

III

Stortinget ber regjeringen sørge for at senest ved etablering av flere produserende felt i Barentshavet

må disse sees i sammenheng med Johan Castberg og bygging av en ilandføringsterminal på Veidnes i Finnmark.

IV

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte – innen utgangen av 2018 og med sikte på vedtak – om utredningene Barents Sea Oil Infrastructure gjør om en nedskalert terminalløsning og en skip-til-skip-løsning på Veidnes i Finnmark. Beslutningen skal bygge på hensyn til god ressursforvaltning.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 31. mai 2018

Ketil Kjenseth

leder

Hege Haukeland Liadal

ordfører

